

	<p>4.F.Ashurova "O'zbek tilining sohada qo'llanilishi". O'quv qo'llanma.Toshkent, "Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi" MChJ. 2023.</p> <p>5.M.Sh.Nurutdinova "O'zbek tilini sohada qo'llash".O'quv qo'llanma. Toshkent, nashriyot "Hilol media"-2023.</p>
	<p align="center">Qo'shimcha adabiyotlar:</p>
	<p>6.S.Sh.Xolmirzayeva, "O'zbek tilini sohada qo'llash". Darslik. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2025.</p>
	<p>7. S.Sh.Xolmirzayeva, "Davlat tilida ish yuritish".O'quv qo'llanma. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2025.</p>
	<p align="center">Axborot manbalari</p>
	<p>1.http://old.natlib.uz.</p>
	<p>2 https://lex.uz/docs/.</p>
	<p>3. https://yuz.uz/news/.</p>
	<p>4. https://gramota.ru.</p>
	<p>5.https://obrazovaka.ru</p>
7.	<p>O'quv dasturi TDAU Kengashining 2025-yil "26" 08 dagi 15 sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ul: S. Xalimirzayeva- Toshkent davlat agrar universiteti, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasi mudiri, professor. F. Ashurova– Toshkent davlat agrar universiteti, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasi dotsent.</p>
9.	<p>Taqrizchilar: G. Keldiyorova – Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi. N. Alavuddinova – Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.</p>

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

FANNING O'QUV DASTURI

(Rus guruhlar uchun)

Bilim sohasi:	800000 –	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000 –	Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	60810100 –	Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish

TOSHKENT – 2025

Fan/modul kodi O'TO'SQB 1104	O'quv yili 2025-2026	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Hafta dars soatlari 5	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	O'zbek tili	60	90	150
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>O'zbek tili: o'zbek tilini sohada qo'llanilishi fanida rus guruhlar uchun o'zbek adabiy tilining imlo qoidalari, og'zaki va yozma shakli hamda qishloq xo'jaligi sohasiga oid atamalar haqida ma'lumot berish nazarda tutiladi.</p> <p>Fanning asosiy maqsadi – talabalarning kundalik, ilmiy va kasbiy sohalarida faoliyat olib borishi uchun o'qitishning kommunikativ-nutqiy tamoyili asosida ularda fan bo'yicha egallangan bilim, ko'nikmalarni muloqot va ish faoliyati jarayonida qo'llash malakasini shakllantirish, o'zbek tilini grammatik va imloviy jihatdan o'rganish, uning uslubiy jihatdan rang-barangligini farqlash, turli matnlar tuzish va mutaxassislik bo'yicha maqola va referatlar yozish ko'nikmasini hosil qilish, rusiyabon talabalarning o'zbek tilida erkin muloqot qilishi, fonetik va morfologik jihatdan to'g'ri gap tuzishi, kelajakda korxona va muassasalarda davlat tilida hujjatchilikni olib borish. O'zbek tilidagi agrar sohaga oid atama va terminlarni izohini ishlab chiqish, qishloq xo'jaligi sohasiga oid atama so'zlarning kelib chiqishini o'rgatish, chetdan kirgan atama hamda soha so'zlarining muqobil variantlarini o'zlashtirish, qishloq xo'jaligining har bir yo'nalishida qo'llaniladigan atamalarni matnlar asosida o'rgatish va lug'atini tuzish, ilmiy maqolalarda sohaga oid so'zlardan to'g'ri foydalanish, ilmiy uslubning soha bo'yicha atamalarini mukammal o'rgatish, og'zaki va yozma nutqda ularni to'g'ri qo'llash.</p> <p>Fanning vazifasi – bo'lajak mutaxassislarning yozma savodxonligini rivojlantirish, ikkinchidan, ularning og'zaki nutqini adabiy o'zbek tili me'yorlari asosida sifat jihatidan yaxshilash. Bo'lajak mutaxassislarga o'zbek tilida o'z sohasiga oid atamalar to'g'risida batafsil ma'lumot berish, og'zaki va yozma nutq boyligini oshirish. Soha atamalarini ishtirokida maqolalar va esselar yozishni o'rgatish, guruh talabalariga o'zbek tilida erkin muloqot qilish uchun nutq madaniyatini egallash usul va yo'llari o'rgatish, adabiy til me'yorlarini va imlo qoidalarini misollar orqali tushuntirish, fonetik va morfologik jihatdan to'g'ri gap tuzish, kelajakda korxona va muassasalarda davlat tilida ish yuritishni o'rganish, matnlar asosida talabalarning og'zaki va yozma nutqini o'stirish, lotin alifbosini kirill alifbosi bilan solishtirib o'rgatish, o'z fikrlarini, qarashlarini o'zbek tilida bayon qilib berish ko'nikmasini hosil qilish, o'zbek tiliga, uning tarixi, madaniyati, qadriyatlariga mehr tuyg'usini kuchaytirish, rus guruh talabalarida davlat tiliga</p>			

	<p>5. Badiiy asarlardan iboralarga misollar to'plash.</p> <p>6. Imlo xatolar yo'l qo'yilgan axborot tizimlariga oid matnlarni ko'zdan kechirib, ulardagi xatolarni muhokama qilish.</p> <p>7. So'z yasovchi qo'shimchalar yordamida klaster tuzish.</p> <p>8. Jadidchilik harakati namoyandalari to'g'risida kichik matn tuzish.</p> <p>9. Soha bo'yicha kichik hajmdagi maqola yozish.</p> <p>10. Otlarning kelishiklarda turlash.</p>
3.	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> Talabalar o'z kasbiy sohalariga mos ravishda o'zbek adabiy tilining o'ziga xos xususiyatlari, adabiy til me'yorlari, imlo qoidalari, og'zaki va yozma nutqning o'ziga xosligi, adabiy til uslublari, atamalarning tasnifi va talqini hamda ularning boyib borish usullari haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i>; Talabalar o'z kasbiy sohalariga mos ravishda o'zbek adabiy tilining o'ziga xos xususiyatlari, adabiy til me'yorlari, imlo qoidalari, adabiy til uslublari, sohaga oid atamalarni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; Talabalarning og'zaki nutqini adabiy o'zbek tili me'yorlari asosida sifat jihatidan yaxshilash va so'z boyligini oshirish, soha bo'yicha qo'llaniladigan atama va so'zlarni to'liq o'zlashtirish, o'z kasbiy sohalariga mos ravishda o'zbek adabiy tili me'yorlari, imlo qoidalari, adabiy til uslublari, atamalarning tasnifi va talqini bo'yicha yechimlar qabul qilish <i>ko'nikmalariga ega ega bo'lishi kerak</i>.
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari</p> <ul style="list-style-type: none"> amaliy ta'lim; guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; munozara; mustaqil o'rganish so'rov o'tkazish
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p>VIII. Asosiy adabiyotlar:</p> <p>1.S.Sh.Xolmirzayeva, "O'zbek tilini sohada qo'llash". Darslik. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2025.</p> <p>2.S.Sh.Xolmirzayeva, "O'zbek tilining sohada qo'llanilishi". O'quv qo'llanma. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2024.</p> <p>3.Sh.Xolmirzayeva, "O'zbek tili". O'quv qo'llanma. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2025.</p>

Global muammolarining biri haqida taqdimot tayyorlash. Global muammolarining ro'yxatini tuzish.

24-mavzu. Hol. Kelajak bilimli yoshlar qo'lida. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. "Kelajak bilimli yoshlar qo'lida". mavzu bo'yicha bahs-munozarada ishtirok etish. Nima uchun kelesajak bilimli yoshlar qo'lida ekanligini tushuntirib, izohlash.

25-mavzu. Nutq uslublari. Badiiy uslub va uning turlari. Men tanlagan kasb. Nutqning uslublarga bo'linishi yuzasidan tushuntirish beriladi. Sohaga oid matnlar asosida suhbat tashkil qilinadi. Sohaga oid mavzuda esse yoziladi va tahlil qilinadi. Publitsistik uslub xususiyatlari yuzasidan tushuntirish beriladi. Kasbiy sohaga oid matnlar asosida mashqlar bajariladi.

26-mavzu. Hujjat turlari va xususiyatlari. Hujjat – ish yuritishning asosi. Hujjatchilik tarixi. Normativ hujjat tushunchasi. Hujjat aylanishi. Hujjatlarning tasniflanishi. Hujjat rekvizitlari. Hujjat tayyorlashning asosiy qoidalar. Ish yuritish hujjatlarining ro'yxatini tuzish. Ularni klaster shaklida tasniflash.

27-mavzu. Tashkiliy hujjatlar va ularning turlari. Tashkiliy hujjatlarning vazifasi. Tashkiliy hujjatlarning turlari. Tashkiliy hujjatlarning leksik va stilistik xususiyatlari. Shartnoma. Mehnat shartnomasi. Nizom. Yo'riqnoma. Mehnat shartnomasi matnini tuzish. Mehnat shartnomasidagi tayanch so'zlarni ajratib yozish.

28-mavzu. Farmoyish hujjatlari va ularning turlari. Farmoyish hujjatlarining vazifasi. Farmoyish hujjatlarining turlari. Buyruq. Farmoyish hujjatlarining leksik va stilistik xususiyatlari. Farmoyish va ko'rstma tayyorlash.

29-mavzu. Ma'lumot-axborot hujjatlari. Ma'lumot-axborot hujjatlarining vazifasi. Ma'lumot-axborot hujjatlarining turlaridan: ariza va uning turlari, bildirgi va uning turlari, tavsifnoma va tavsifanoma haqida ma'lumot berish.

30-mavzu. Xizmat yozishmalari. Xatlar. Xizmat yozishmalarining vazifasi. Xizmat xatlarining turlari. Axborot xati, tasdiq xati, farmoyish xati, kafolat xati kabi hujjat turlari haqida ma'lumot berish va namunalar yozish.

III. Fan bo'yicha laboratoriya mashg'ulotlari rejalashtirilmagan.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar:

Fan bo'yicha mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar

III. Fan bo'yicha laboratoriya mashg'ulotlari rejalashtirilmagan.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

O'zbek tili fani bo'yicha mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Lotin yozuviga asoslangan o'zbek alifbosi.
2. She'r yodlash, kitob mutolaasi.
3. A.Navoiy va Z.M.Bobur asarlari haqida taqdimot tayyorlash.
4. O'zlashgan so'zlar ishtirokida matn tuzish.

hurmat-ehtirom bilan qarashni yanada shakllantirish.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

Fan bo'yicha ma'ruza mashg'ulotlari rejalashtirilmagan.

II.1. Fan tarkibiga amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular kiradi.

1-mavzu. Dunyo tillari. Tilning leksik qatlami. Til - milliy madaniyatimizning ko'zgusi. Dunyo tillari haqida nazariy ma'lumotni mustahkamlash. Tilning lug'at boyligini oshish yo'llari. "Til - milliy madaniyatimizning ko'zgusi" mavzusida matn yozish.

2-mavzu Lotin yozuviga asoslangan o'zbek alifbosi. O'zbekiston - mening Vatanim. Mavzuga oid matnni tez va ravon o'qish, mazmunini to'liq tinglab tushunish. Matndan tayanch so'z va iboralarni ajratib yozish. Matndagi asosiy fikrni yozma ravishda ifodalash.

3-mavzu. O'zbek tilining jahon tillari o'rtasidagi o'rni. O'zbek yozuvlari tarixi. O'zbek yozuvlarining piktografik, ideografik, fonografik turlari haqida misollar orqali ma'lumot beriladi. Yozuvlarning o'ziga xos xususiyatlari, tarixi, yuzaga kelishi hamda Markaziy Osiyoda yashagan ajdodlarimiz oromiy, yunon, pahlaviy, hind yozuvlaridan foydalangani haqida eron, grek, xitoy tarixchilarining asarlari haqida ma'lumot beradi.

4-mavzu. Atama va ularning vujudga kelishi. O'zbek tili – Davlat tili. Atamalarining vujudga kelishi va turlari haqida ma'lumot berish. Davlat tili haqidagi qonunning asl mohiyati. O'zbek tilining tarixi. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Matndagi asosiy fikrni ajratib so'zlab berish. "Men o'zbek tilini o'rganyapman" mavzusida dialog tuzish. Mutaakkirlarning til haqidagi fikrlaridan namunalar keltirish.

5-mavzu. So'zlarning shakl va ma'no munosabatiga ko'ra turlari. Odobning boshi – til. Til madaniyati, til odobi paydo bo'lishi jihatidan qadimga borib taqalishi M.Koshg'ariyning "Devoni lug'otit turk", Yusuf Xos Hojibning "Qutadg'u bilig" asarlari orqali tushuntiriladi. Mavzu bo'yicha savol-javob o'tqaziladi. "O'rmon hayvonlari" mavzusida suhbat tashkil etiladi.

6-mavzu. Adabiy til va uning xususiyatlari. Adiblar xiyoboni. Ulug' ajdodlarimizga ehtirom. Adabiy tilning o'ziga xos xususiyatlari va me'yorlari haqida izoh berish. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Matnni kengaytirib so'zlab berish. Matnni qismlarga bo'lib, har bir qismni nomlash. Mashhur allomalardan biri haqida taqdimot tayyorlash. Buyuk allomarimizning asarlari ro'yxatini tuzish.

7-mavzu. Frazologik iboralarning turlari. O'zbek xalq maqollari – xalq donishmandligi. O'zbek xalq maqollarining yaratilishi va turlari haqida ma'lumot berish. Salomatlik, tabiat, ekologiya va atrof-muhitga doir maqollar

keltiriladi. Mavzu bo'yicha baxs-munozarada ishtirok etish. Xalq maqollari turlari bo'yicha misollar yozish va izohlash. Kasb-hunar mavzusida o'zbek maqollaridan namunalar yozish.

8-mavzu. So'zlarning tuzilishiga ko'ra turlari. Abdulla Qodiriy va uning zamondoshlari. Adib zamondoshlari, safdoshlari haqida ma'lumot beriladi. Ularning ro'yhati tuziladi va Abdulla Qodiriy haqidagi fikrlari o'rganib talabalar tomonidan o'zlashtiriladi. Jadid adabiyoti vakillari ijodini o'rgatish.

9-mavzu. Mustaqil so'z turkumlari. Ot - mustaqil so'z turkumi. T. Qaibbergenov ijodida ekologik muammolarning yoritilishi. Mavzu bo'yicha baxs-munozarada ishtirok etish. Ekologik muammolar haqida fikr yuritish. Adibning "Boqiy dunyodagi bobomga xatlar" esssesini muhokama qilish.

10-mavzu. Sifat - mustaqil so'z turkumi. Tabiat va inson munosabati.

Qishloq xo'jaligi va atrof-muhitni muhofaza qilishda va tabiiy mahsulotlar ishlab chiqarishda inson munosabatlari. Dunyoda va O'zbekistonda mavjud ekologik muammolar haqida esse yozish. "Orol fojeasi" mavzusida taqdimot tayyorlash. O'zbekiston ekologik harakatining faoliyati to'g'risida ma'lumot tayyorlash.

11-mavzu. Son - mustaqil so'z turkumi. Inson va salomatlik. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Matndagi termin va iboralarining ma'nosini izohlash. Matnga munosabat bildirib so'zlash. Mavzu bo'yicha baxs-munozarada ishtirok etish. "Salomatligimiz o'z qo'limizda" mavzusida esse yozish. Jazirama issiqdan oson o'tishga yordam beradigan oziq-ovqat mahsulotlari. Salomatlik haqidagi o'zbek xalq maqollaridan namunalar yozish. Mehnat xavfsizligi qoidalarini tuzish.

12-mavzu. Olmosh - mustaqil so'z turkumi. Alisher Navoiy hayoti va ijodi. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Matnni reja asosida so'zlab berish. "Shoirning hayoti va ijodi" mavzusida matn tuzish. Alisher Navoiyning "Mahbub ul-qulub" asaridagi didaktik mavzularning yoritilishi haqida ma'lumot berish.

13-mavzu. Fe'l - mustaqil so'z turkumi. Adabiyot-ma'naviyatni yuksaltiruvchi manba. Fe'l va uning turlari haqida ma'lumot berish. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Yosh avlodning tarbiyasida adabiyotning, kitobxonlik o'rni haqida matn tuzish. Matnga munosabat bildirib so'zlash. Mavzu bo'yicha baxs-munozarada ishtirok etish.

14-mavzu. Ravish- mustaqil so'z turkumi. Muzeylar - o'tmish va kelajak orasidagi ko'prik. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Matnga munosabat bildirib so'zlash. O'zbekiston muzeylaridan biri haqida taqdimot tayyorlash. Jahonning mashhur muzeylari haqida qiziqarli ma'lumot tayyorlash.

15-mavzu. Yordamchi so'z turkumlari. Ko'makchi va uning turlari. Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Matndagi termin va iboralarining ma'nosini izohlash. Matnga munosabat bildirib so'zlash. Universitet kutubxonasi haqida matn tuzish. Elektron kutubxona bilan ishlash bo'yicha tavsiyalar yozish. Badiiy asarlarga bag'ishlangan internet saytlarining ro'yxatini tuzish.

16-mavzu. Bog'lovchi va uning turlari. Sharq akademiyalari. Mavzuga

oid matnni o'qib tushunish. Matnni davom ettirgan holda so'zlab berish. Ilmga fidoyilik tushunchasini misollar bilan ta'riflab berish. Ixtisoslik sohasining ahamiyati to'g'risida ilmiy uslubdagi ma'lumotnoma matnini tayyorlash.

17-mavzu. Yuklama va uning turlari. Kasb etikasi. Soha xodimlarining odob-ahloq qoidalari bilan tanishish va ular haqida gapirib berish. Odob-axloq mavzusidagi hikmatlarni yod olish. Mavzu bo'yicha baxs-munozarada ishtirok etish. Odob-axloq mavzusidagi kitobga annotasiya yozish. "Soha mutaxassisining odobi va axloqi" mavzusida dialog tuzish va uni instsenirovka qilish. Annotatsiya matni, uning tuzilishi va ifoda materiallarining xususiyatlari. Axloqiy mavzudagi maqol, hikmatli so'zlar va hikoyalar bilan tanishish.

18-mavzu. O'zbekiston madaniyati haqida ma'lumot. Kasbga yo'naltirilgan muloqot madaniyati. Adabiy til me'yorlari. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Matndagi termin va iboralarining ma'nosini izohlash. Matnga munosabat bildirib so'zlash. Kasbiy faoliyatda nutq odobining ahamiyati haqida gapirib berish. Ish jarayonidagi muomala madaniyati haqida kasbiy o'yin ssenariysini tuzish va instsenirovka qilish.

19-mavzu. Gap bo'laklari. Gapning bosh bo'laklari. Ega va uning ifodalanishi. Agrar sohadagi islohotlar. Sohaga oid matnlar orqali nutqning mantiqiy jihatdan to'g'ri, aniq ifoda etilishi tahlil qilinadi. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Matndagi qo'shimcha fikrni ajratib so'zlab berish. Malakali mutaxassis haqidagi tasavvurlarni gapirib berish. "Sohamiz ravnaqi" mavzusida matn tuzish. Mutaxassisning kasbiy kompetensiyalar ro'yxatini tuzish va uni misollar bilan izohlab berish.

20-mavzu. Kesim va uning ifodalanishi. Kitob - eng yaqin do'st. Ot kesim va fe'l kesim haqida ma'lumot bering. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Kitob-mening taqdirimda mavzusida taqdimot tayyorlash. Kitoblar bizni yangi dunyo bilan tanishtiradi, bilim va tajribamizni bilan oshiradi.

21-mavzu. Gapning ikkinchi darajali bo'laklari. Sodda gap va uning turlari. Internetning hayotimizda tutgan o'rni. Sodda gap tarkibiga ko'ra: og'zaki va nominal gaplar, aniq-shaxs, noaniq-shaxs, umumlashgan-shaxs va shaxssiz gaplar, to'liq va to'liqsiz gaplar haqida umumiy tushuncha berish. Dunyoning TOP-300 universitetlari dasturiga muvofiq ushbu mavzu sodda to'liq va to'liqsiz gaplar tuzish ko'nikmalarini shakllantirishga, savol-javob dialoglarini qurish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. "Sohamiz ravnaqi" mavzusida matn tuzish. Mutaxassisning kasbiy, kompetensiyalar ro'yxatini tuzish va uni misollar bilan izohlab berish. Soha terminlari ishtirokida kichik matn tuzish. Matnning asosiy va yordamchi qismlarini farqlash, ularning o'zaro bog'liqligini ta'minlovchi leksik-sintaktik vositalar.

22-mavzu. Aniqllovchi. Tabiat va inson. Mavzuga oid matnni o'qib tushunish. Bizning hayotimiz davomida tabiiy resurslarni qanday ishlatayotganimiz kelajak avlodlarimiz uchun katta ahamiyatga ega bo'ladi. Matnga munosabat bildirib so'zlash. "Tabiat va inson" mavzusida matn tuzish.

23-mavzu. To'ldiruvchi. Davrimizning global muammolari. Matnni kengaytirib so'zlab berish. Matnni qismlarga bo'lib, har bir qismni nomlash.